

Některé zkušenosti ze stranickopolitického zabezpečení přípravy a vedení obranného boje

Pro současný výcvikový rok je charakteristické, že jde o poslední rok sedmé pětiletky, v němž se završuje plnění závěrů XVI. sjezdu Komunistické strany Československa. Zároveň je to rok oslav 40. výročí vyvrcholení národně osvobozeneckého boje československého lidu a osvobození naší vlasti Sovětskou armádou i 30. výročí vzniku Varšavské smlouvy.

V celé naší společnosti vrcholí úsilí za úspěšné splnění sjezdové linie. Příslušníci Československé lidové armády se orientují na důsledné a kvalitní splnění úkolů, které vyplývají z vojenskopolitických dokumentů velení ČSLA na tento výcvikový rok, ve kterých je vyjádřena politická linie pro závěrečnou etapu uskutečňování programu sjezdu strany v armádě.

Plnění těchto náročných úkolů směřuje k dalšímu zvyšování bojové pohotovosti a mobilizační připravenosti Československé lidové armády a posiluje odhodlání vojáků ubránit socialistickou vlast a socialismus v internacionální jednotě s armádami států Varšavské smlouvy, především se Sovětskou armádou.

Velitelské a politické orgány věnují trvalou pozornost všestranné přípravě a zabezpečení taktických a operačně taktických

cvičení a jejich kvalitnímu provedení. Jejich význam a důležitost je dána tím, že se při nich komplexně realizují úkoly bojové a politické přípravy, zdokonaluje bojové použití vojsk a vedení různorodé bojové činnosti v podmínkách dynamických změn soudobého boje a zároveň je účinným prostředkem zvyšování bojového mistrovství velitelů, štábů a vojsk.

Rozkaz ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1984—1985 mimo jiné zdůrazňuje následující požadavek: „V obranných operacích klást důraz na maximální aktivnost a rozhodnost bojové činnosti, provádění silných úderů na nepřítele a pružného manévru silami a prostředky.“ Zároveň v bojové přípravě vojsk je kladen jednoznačný požadavek: „... při vedení obrany úporně bránit důležitá postavení a pásma se současnou aktivní a manévrovou bojovou činností“.

V jednotě se stanovenými požadavky je při taktických a operačně taktických cvičeních věnována větší pozornost a péče procvičování štábů a vojsk při přípravě a vedení obranného boje.

V soudobém boji vzrůstá význam přípravy a vedení obrany, což zároveň vyžaduje

Bojový řád pozemního vojska ČSLA. To vyplývá ze skutečnosti, že válečný konflikt mohou imperialistické agresivní síly zahájit s použitím jaderných zbraní nebo konvenčními bojovými prostředky s možností přechodu na použití zbraní hromadného ničení v dalším průběhu boje.

Nutnost přechodu do obrany a její zajištění budou zpravidla určovány celkovým vývojem bojové činnosti a konkrétní operačně taktickou situací, zámyslem a rozhodnutím příslušného velitele. Zároveň nelze pominout vlivy působící bezprostředně před agresí. Uskutečňuje se v dotyku s nepřítelem nebo mimo něj. Přesuny vojsk k zajištění obranných rajónů a pásma, jejich vybudování tak, aby umožňovaly vedení úporné a odolné obrany, zejména v době přímého ohrožení státu, bude vždy velmi náročným a složitým procesem. Bude vyžadovat mimořádné úsilí, dovednost i schopnost velitelů, politických pracovníků a všech vojáků. Přitom je nutné počítat i s možností nenadálého napadení, kdy svazky a útvary mohou zaujmout příslušné prostory obrany bezprostředně z míst posádek nebo prostorů cvičení.

Cílem obranného boje bude především odrazení nepřátelské agrese a nebo jeho útoku, kdy je v převaze, popřípadě dosáhl na některém směru dočasného úspěchu. Důraz je kladen na udržení klíčových prostorů a míst. Vedením úporného a aktivního obranného boje způsobit nepříteli ztráty na živé síle, bojové technice a vytvořit tak optimální podmínky a předpoklady pro uskutečnění protiučiny a protiztečí s možností přechodu k útočné činnosti jako základnímu předpokladu, který vede k úplnému vítězství a porážce nepřítel.

Při přípravě a vedení obranného boje má nezastupitelné místo a úlohu aktivní a cílevědomá stranickopolitická práce prováděná veliteli, politickými pracovníky, stranickými a svazáckými organizacemi.

Cílem stranickopolitické práce je dosáhnout u všech vojáků správného pochopení zámyslu, přípravy a vedení obranného boje. Zabezpečit vysoký morálně politický stav a kázeň, aktivní přístup velitelů,

štábů a vojáků k důslednému plnění úkolů přípravného období, cílů obranného boje, rozhodnutí a rozkazů velitelů. Zabezpečit, aby pevným a nepřetržitým velením vojskům, jejich rozhodnou, iniciativní a obětavou činností byly splněny stanovené bojové úkoly.

Základním předpokladem vysoké účinnosti a efektivity stranickopolitické práce je těsné sepětí jejího obsahu s bojovým úkolem, rozkazem velitele, konkrétní situací u svazků a útvarů, její cílevědomost, aktivnost a nepřetržitost v průběhu vedení obranného boje.

Obsahové zaměření stranickopolitické práce důsledně vychází z dokumentů a usnesení ÚV KSČ, vlády ČSSR, Rady obrany státu, politického poradního výboru států Varšavské smlouvy, rozkazů prezidenta a ministra národní obrany ČSSR.

Zároveň respektuje požadavky, které vyplývají ze Směrnice pro práci politických orgánů a organizací KSČ v ČSLA, směrnice a pokynů vydávaných hlavní politickou správou ČSLA a příslušnými politickými orgány ve své působnosti.

Přitom reaguje na požadavky, které vyplývají z svolání vojenské rady, rozhodnutí a rozkazů velitele, stanovených cílů obranného boje, z konkrétní situace vlastních vojsk, z úkolů budování obrany a zabezpečení její vysoké odolnosti, manévrovosti a včasného přechodu k použití zbraní hromadného ničení.

Politické orgány ke stranickopolitickému zabezpečení přípravy a vedení obranného boje zpracovávají vlastní plány, ve kterých mohou být tyto obsahové úkoly stranickopolitické práce zaměřené na:

— Objasňování a pochopení současné mezinárodní a vojenskopolitické situace, požadavků vyplývajících z usnesení ÚV KSČ, dokumentů vlády ČSSR, úkolů rozkazů prezidenta a ministra národní obrany ČSSR v jednotě s orientací na další upevňování vysokého morálně politického stavu, zvyšování politické bdělosti, ostražitosti a úrovně kázně, rozvíjení odvahy, statečnosti, aktivity a iniciativy při plnění bojových úkolů. Přitom zvýrazňovat požada-

vek rozhodné obrany socialismu v internacionální jednotě s bratrskými armádami států Varšavské smlouvy, zejména Sovětskou armádou a posilovat víru ve vlastní síly a přesvědčení o zničení nepřítele a našem vítězství.

— Splnění cíle obranného boje s důrazem na zabezpečení vysoké bojové pohotovosti, rychlé a včasné zaujetí pásma a rajónů obrany, vybudování pevné, odolné a aktivní obrany z hlediska požadavků protivzdušné, protitankové, protivýsadkové obrany se systémem ženijních zátarasů a zabezpečení bojeschopnosti při použití jaderných zbraní. Pozornost věnovat vybudování, přípravě a zvládnutí systému paleb k ničení nepřítele (komplexní palebné ničení), vytváření podmínek k vedení protiúderů a protiztečí a dovednému využívání obranných možností terénu.

— Rozvoj iniciativní činnosti velitelů, politických pracovníků, stranických organizací při zabezpečování rychlého rozpracování a proniknutí úkolů z rozhodnutí a rozkazů velitele ke štábům a vojskům. Na objasňování a správné pochopení bojového úkolu, charakteru a zvláštností obranného boje, v jednotě s posilováním útočného ducha vojsk a připravenosti k vedení útočné činnosti.

— Rozvíjení účinného a ofenzivního ideologického boje s nepřítelem, na posilování třídní nenávisti, pochopení spravedlivého charakteru války, zvyšování morálně politických, bojových a psychologických vlastností našich vojsk.

— Cílevědomé seznamování vojáků s charakteristickými rysy politickomorálního stavu nepřítele, jeho agresivními záměry a předpokládanými směry bojové činnosti, dále s nejnovějšími poznatky o jeho dosaavadní činnosti, přednostech a slabínách v morálce a bojové technice.

— Podporu a rozvoj tvůrčího iniciativního a rozhodného přístupu velitelů a politických pracovníků a komunistů k přípravě a vedení úporného obranného boje, k jejich příkladnosti při plnění bojových úkolů, při organizaci manévru silami, při vedení protiúderů, protiztečí, při palebné

protipřipravě, odražení útoku úderných uskupení a při součinnosti mezi druhy vojsk a sousedy. Důležité místo má popularizace zkušeností nejlepších vojáků získaných v předcházejících bojích a ocenění příslušníků útvarů, kteří plnili bojové úkoly iniciativně a odvážně. Jsou k tomu využívány rozhlasové relace, letáky a tisk. Plánuje se jejich morální ocenění.

— Řešení požadavků k ovlivňování kádrové situace velitelského sboru a politického aparátu, zejména na náhradu vzniklých ztrát.

— Soustavné působení k zajištění vysoké úrovně materiálního a zdravotnického zabezpečení života vojsk v pásmech a rajónech obrany a všestranné péče o vojáky. V tomto směru se plánuje těsná součinnost a spolupráce s týlovými a zdravotnickými orgány.

Zabezpečení organizace a vedení obranného boje zpravidla předchází různé časově dlouhé přípravné období, které svým způsobem limituje využití bohatostí forem stranickopolitické práce, metod činnosti velitelů, politických pracovníků, stranických a svazáckých organizací i aktivu.

Osvědčuje se zkušenost, aby opatření v přípravném období byla uskutečňována v úzkém sepectí s aktuálními otázkami politiky strany a s konkrétní vojenskopolitickou situací ve světě. To umožňuje dosahovat správného pochopení významu nastávajícího boje, prohlubuje politickou bdělost vojáků, posiluje jejich vlastenecké a internacionální citění.

Obsah, formy a metody stranickopolitické práce se podřizují plnění konkrétních bojových úkolů. Při jejich volbě se přihlíží k situaci, ve které se svazky a útvary nacházejí. V každém případě se její opatření vyznačují stranickostí a ideovostí, aktivností, konkrétností, operativností a různorodostí tak, aby postihly všechny kategorie vojáků.

Časové podmínky, složitost a náročnost úkolů přípravného období významně ovlivňují proporce a volbu mezi kolektivními opatřeními a konkrétní individuální prací

velitelů a politických pracovníků mezi vojáky.

Základním požadavkem však zůstává, aby stranickopolitická opatření úzce navazovala na výsledky, kterých bylo dosaženo v mírových posádkách nebo v předcházející bojové činnosti.

V tomto období musíme vojáky morálně politicky a psychologicky připravovat pro nadcházející boj, k osvojení si všech povinností, ke kvalitní přípravě zbraní a bojové techniky a k dovednému využívání je jich bojových možností.

Mezi nejosvědčenější kolektivní formy stranickopolitického působení na vojáky patří především členské schůze stranických a svazáckých organizací, základní formy politické přípravy, semináře, kvízy, večery otázek a odpovědí, vojenské schůze, besedy na aktuální politická témata, diferencované působení na jednotlivá pracoviště štábů a příprava vojenských specialistů (řidičů, regulační služby, velitelů vozů, spojařů, ženistů, průzkumníků, týlových odborníků) a další.

Těchto opatření je obvykle využíváno k objasňování významu nastávající bojové činnosti a úkolů, které budou útvary a jednotky plnit v průběhu obranného boje, k ukládání konkrétních úkolů komunistům, členům SSM i bezpartijním vojákům. Současně je jich průběžně využíváno i k hodnocení dosahovaných výsledků v přípravném období a řešení vznikajících problémů. Zároveň tato opatření výrazně napomáhají k dalšímu posilování bojového soudružství a mistrovství a ovládnutí zbraní a bojové techniky, k rozvoji iniciativy a aktivity, včetně formování pevných vojenských kolektivů.

Pracovníky štábu vedeme k tvořivému přístupu při řešení bojových situací, k využívání současných poznatků vojenské vědy a praxe, k hlubokému osvojování poznatků o možnostech nepřítele, k prohlubování sladění a schopnosti nepřetržitě velet vojskům ve složité bojové situaci.

Významné místo v tomto období zaujímá cílevědomé zobecňování zkušeností nejlepších velitelů, politických pracovníků, tříd-

ních specialistů, které přispívá k dalšímu růstu příkladnosti a odpovědnosti za stav a úroveň přípravy jednotek a vojáků na vedení obranného boje.

Nezastupitelné místo ve formování odpovědnosti a příkladnosti vztahu vojáků k plnění bojových úkolů mají opatření ideologické práce. Mezi nejúčinnější a osvědčené metody patří individuální a skupinové besedy velitelů, odborných náčelníků, politických pracovníků a agitátorů, besedy s výtečníky bojové a politické přípravy a různými třídními specialisty.

K hlubšímu pochopení úkolů nastávajícího obranného boje napomáhá promyšlené vydávání bojových bleskovek a letáků, cílevědomá práce s výzvami jednotlivců nebo kolektivů k důslednému splnění úkolů. K dobré orientaci v mezinárodní, vnitropolitické a vojenskopolitické situaci přispívá soustavná práce velitelů, politických pracovníků a agitátorů s vojenským a stranickým tiskem a jeho využívání v názorné agitaci.

Přitom v přípravném období nemůžeme opomíjet opatření, která vedou k dalšímu prohlubování profesionální a vojenskoodborné připravenosti politických pracovníků. Osvědčuje se věnovat pozornost hluboké znalosti nepřítele a jeho možností k rušivému působení na morálně politický stav našich vojsk. Zároveň je správné, když postihují nezbytné otázky taktických a operačních zásad vedení soudobého boje i problematiku materiálně technického zabezpečení.

Důležitým požadavkem je, aby politické orgány organizovaly a včas vyhodnocovaly účinnost opatření stranickopolitické práce a získaných poznatků využily ke kvalitnímu splnění úkolů přípravného období.

Účinnost přípravy a úspěšnost vedení obranného boje vyžaduje doceňovat uplatňování diferencovaného přístupu při řízení a provádění stranickopolitické práce. Proto v metodách činnosti politických pracovníků v obsahovém zaměření práce stranických a svazáckých organizací, ve formách stranickopolitické práce musíme přihlížet

k charakteru bojových úkolů a specifické činnosti jednotlivých druhů vojsk.

U svazků a útvarů, které brání nejdůležitější rajóny, místa a opěrné body, je zaměřena stranickopolitická práce především k zabezpečení vysoké odolnosti, aktivity i houževnatosti obrany jako základního předpokladu k jejich udržení při útoku nepříteli. U vojáků půjde především o správné pochopení a docenění významu tohoto charakteru obrany, o jejich mobilizaci k iniciativnímu, odvážnému, důslednému a rozhodnému splnění určených bojových úkolů.

U vojsk, určených k překrytí státní hranice, vedení boje v zabezpečovacím pásmu obrany, v předsunutých postaveních a bojovém zajištění je obsah stranickopolitické práce zaměřován k zabezpečení úporné obrany a schopnosti odrazení nepřátelských útoků a vysoké manévrovací činnosti vojsk.

U útvarů a svazků, rozmístěných v hlavním pásmu obrany, je pozornost stranickopolitické práce soustředěna na mobilizaci vojáků k odpovědnému a důslednému splnění úkolů spjatých s komplexním palebným ničením nepřítelů a palebnou protipřípravou, na energetické odrazení nepřátelských útoků před předním okrajem hlavního pásma obrany i útoku úderných uskupení a úderů vzdušného nepřítelů.

Stranickopolitická práce u svazků a útvarů druhého sledu a záloh směřuje především k dalšímu posilování a rozvíjení útočného ducha vojáků, upevňování bojové morálky, k aktivnímu a rozhodnému ničení vklíněného nepřítelů a k zabezpečování včasných a účinných protiúderů a protiztečí.

Její diferencované řízení vyžaduje především plně brát v úvahu prostor nebo místo vedení obranného boje. Např. obranný boj v horách, obrana města, boj v obklíčení, vyjití z boje a odchod vojsk z boje má vždy určité odlišnosti, které ovlivňují obsah, formy i metody stranickopolitické práce.

V průběhu vedení obranného boje je její obsah úzce spjat s obdobími bojové činnosti,

konkrétní situací vojsk a jejich bojovými úkoly. Důsledně vychází ze zhodnocení vojenskopolitické a bojové situace a na základě toho stanoví konkrétní a diferencované úkoly s důrazem na správné pochopení bojových úkolů a mobilizaci vojáků za jejich důsledné splnění.

Dynamičnost soudobého boje a rychle se měnící bojová situace vojsk zvyrazňuje požadavek iniciativního přístupu k řešení nově vzniklých situací při vedení obranného boje, a to jak velitelů, tak i politickými pracovníky na všech stupních.

Těžiště stranickopolitické práce při vedení obranného boje soustřeďujeme na svazky a útvary vyčleněné k odrazení hlavního úderu nepřítelů s důrazem na obnovování bojeschopnosti útvarů a štábů po hromadných jaderných a leteckých úderech, dále na vojska určená k vedení protiztečí a odrazení nepřátelských vzdušných úderů. Pozornost věnujeme místům, kde nepřítel dosáhl úspěchu, ale i směrům, kde si naše bojující vojska vytvořila předpoklady k dosažení rozhodného úspěchu nad nepřitelem při plnění stanovených bojových úkolů.

V jednotě s touto činností politické orgány a političtí pracovníci soustřeďují pozornost o hrdinských činech vojáků a bojových úspěších, které cívědomě popularizují. Vyhodnocují ztráty v politickém aparátu, zabezpečují jeho doplňování, dbají na udržení akceschopnosti stranických a svazáckých organizací. Přitom sledují a usměrňují týlové zabezpečení vojsk s důrazem na jejich všestrannou péči.

Vzhledem k bojovým podmínkám a časovým možnostem při vedení obranného boje se stává základní metodou stranickopolitického působení na vojáky individuální práce velitelů, politických pracovníků, komunistů a svazáckých funkcionářů.

Mezi nejosvědčenější metody patří jejich osobní příklad a iniciativní přístup k plnění úkolů v jakékoli bojové situaci, odvaha, rozhodnost, bojové mistrovství a soudružství. Mimořádný význam v této bojové činnosti a nezastupitelné místo má trvalá a příkladná práce komunistů, funkcionářů

i členů Socialistického svazu mládeže a agitátorů, která má bezprostřední mobilizující sílu pro ostatní vojáky, která vede k úporné obraně a hrdinským činům.

Základem stranickopolitického působení v průběhu vedení obranného boje se stává konkrétní, neformální a živá práce s pracovníky štábů a vojáky, která pozitivně působí na jejich vysokou bojovou aktivitu, na důsledné plnění úkolů obrany s cílem zničit nepřítele a vytvořit příznivé podmínky pro přechod do útočné činnosti.

Na úspěšném splnění bojových úkolů při

vedení obranného boje se významnou měrou podílí konkrétní stranickopolitická práce. Účinně působí na formování vysokého morálně politického stavu a kázně, bojových a psychických kvalit i fyzickou připravenost vojáků. Se zvyšující se dynamičností a složitostí soudobého boje rostou zároveň nároky na její kvalitu, účinnost a efektivnost i na důsledné uplatňování metody družného úsilí velitelů, politických orgánů a základních organizací KSČ za aktivního podílu organizací SSM při jejím provádění.